

Załącznik do Uchwały Nr 12/242/2024
Zarządu Województwa Podlaskiego
z dnia 24 czerwca 2024 r.

Informacja o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa podlaskiego za 2023 rok wraz z oceną ich efektywności

Podstawą prawną opracowania niniejszej *Informacji o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa podlaskiego za 2023 rok wraz z oceną ich efektywności* jest art. 36b ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.). Zgodnie z ww. przepisem zarząd województwa przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu coroczną informację o stanie realizacji działań

w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa wraz z oceną ich efektywności w terminie do dnia 30 czerwca za poprzedni rok kalendarzowy. Powyższy obowiązek ustawowy jest realizowany przez zarządy województw po raz pierwszy.

Do sporządzenia *Informacji o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa podlaskiego za 2023 rok wraz z oceną ich efektywności* wykorzystano dane znajdujące się w posiadaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, jak również dane pozyskane z ankietyzacji gmin jako jednostek, których w największym stopniu dotyczą zadania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów (ZPO) i które mają największą wiedzę w zakresie różnych form lokalnej działalności wpisującej się w ideę ZPO. Do opracowania *Informacji* wykorzystano również inne ogólnodostępne dane z organizacji tj. np. banki żywności.

Zgromadzone informacje o stanie realizacji działań dotyczących ZPO, jak również ocenę ich efektywności, zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Informacja o stanie realizacji działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na terenie województwa podlaskiego za 2023 rok wraz z oceną ich efektywności.

Lp.	Nazwa działania	Rozdział, nr strony, nr tabeli w „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022”	Instytucja/organ/podmiot realizujący	Zakładany termin realizacji	Stan realizacji	Ocena efektywności ¹
1.	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO (ze szczególnym podkreśleniem należytego tj. racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności), w tym unikania stosowania przedmiotów jednorazowego użycia, ponownego użycia przedmiotów, wykorzystywania	Rozdz. 6.1.1 str. 146, Rozdz. 6.1.2 str. 147 i 148., Rozdz. 7 str. 246 i 249	Wszystkie szczeble administracji publicznej oraz inne instytucje/podmioty	działanie ciągłe	<p>Współorganizacja i udział pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego (UMWP) w imprezach o charakterze edukacyjno-informacyjnym, podczas których podnoszono świadomość społeczeństwa w zakresie ZPO (edukacja i promocja ZPO w trakcie gier i zabaw poświęconych tematyce ochrony środowiska, ZPO i gospodarki odpadami). Ponadto wśród nagród/gadżetów przyznawanych za udział w konkursach były np. workowijki (rodzaj opakowania wielokrotnego użytku do pakowania żywności), torby na zakupy wielokrotnego użycia itp. W 2023 r. miały miejsce 4 tego rodzaju wydarzenia (imprezy plenerowe organizowane samodzielnie lub ze współpartnerami tj. np. parki krajobrazowe, parki narodowe, uczelnie wyższe).</p> <p>Ze zrealizowanej ankietyzacji wynika, że większość gmin województwa podlaskiego prowadziła działania edukacyjno-informacyjne dotyczące tematyki ZPO, w połączeniu w szczególności z tematyką poświęconą prowadzeniu prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi, jako zagadnień ze sobą bezpośrednio powiązanych. Działania te przyjmowały bardzo</p>	Działania będzie można uznać za efektywne w momencie, gdy zaobserwowany zostanie spadkowy trend w zakresie ilości wytwarzanych w województwie odpadów (w szczególności odpadów komunalnych), odnotowany na przestrzeni kilku następujących po sobie lat.

¹ Efektywność działań realizowanych na terenie województwa można ocenić na podstawie wskaźników np. przyjętych do ich monitorowania lub w przypadku działań, dla których nie określono wskaźnika - w sposób opisowy.

	pojemników i toreb wielokrotnego użycia itp.				różnorodne formy: spotkań, warsztatów, konkursów plastycznych, pogadań z dziećmi i młodzieżą, a także z seniorami w placówkach oświatowych, gminnych ośrodkach kultury, bibliotekach publicznych, a także podczas imprez plenerowych (pikniki/festyny rodzinne, pikniki gminne, ogólnopolska akcja „Sprzątanie Świata” itp.), informacji zawartych w ulotkach, na stronach internetowych urzędów i na kontach portali społecznościowych (dane na podstawie ankiet uzyskanych z 96 gmin na 118 wszystkich gmin w województwie podlaskim).	
2.	Zwiększenie ilości punktów selektywnego zbierania odpadów (PSZOK), w których funkcjonować będą punkty napraw (przygotowania do ponownego użycia) oraz punkty, w których przyjmowane będą rzeczy używane nie stanowiące odpadu celem ponownego użycia	Rozdz. 6.1.1 str. 147	gminy	działanie ciągle dopóki istnieje taka potrzeba	W 2023 r. w województwie funkcjonowało 9 PSZOK posiadających takie punkty (na podstawie ankiet uzyskanych z 96 gmin na 118 wszystkich gmin w województwie podlaskim), głównie z punktami wymiany rzeczy używanych.	Proces powstawania takich punktów przy PSZOK postępuje, jednak jest on powolny, szczególnie w przypadku punktów napraw (przygotowania do ponownego użycia jako działania zachodzącego już na produkcie, który stał się odpadem).
3.	Tworzenie: - punktów ponownego użycia umożliwiających wymianę rzeczy używanych (poza punktami w ramach PSZOK); punkty takie powinny dawać możliwość pozostawienia sprawnych, a już niepotrzebnych (np.	Rozdz. 6.1.2 str. 147, rozdz. 7 str. 249	jednostki administracji publicznej i inne instytucje/podmioty	działanie ciągle dopóki istnieje taka potrzeba	W 2023 r. w województwie funkcjonowało 6 tzw. jadalni (miejsca dzielenia się żywnością): w Białymstoku, Puńsku, Siemiatyczach, Sokółce, Suwałkach i Zambrowie, z których 5 (poza jadalnią w Suwałkach) powstało z inicjatywy i z funduszy samorządów gminnych. W Suwałkach funkcjonowała ponadto tzw. rzeczodzielnia (również w wyniku tzw. inicjatywy oddolnej). Ponadto w wielu miejscowościach województwa, szczególnie na terenach miejskich, rozstawione były kontenery na odzież używaną, należące do różnych stowarzyszeń i organizacji charytatywnych tj. np. PCK. W 2023 r. współpracę z organizacjami w tym zakresie	Na dzień dzisiejszy funkcjonują punkty dedykowane żywności z krótkim terminem przydatności do spożycia oraz punkty zbiórki odzieży używanej (głównie w postaci kontenerów). Działania będzie można uznać za efektywne w

	<p>urządzeń domowych, ubrań) i pobrania innych użytecznych rzeczy;</p> <p>- punktów napraw rzeczy oraz produktów (nie tylko w ramach PSZOK), które właściciele chcieliby w dalszym ciągu użytkować lub przekazać po naprawie zainteresowanym.</p>				<p>wykazało 15 gmin (na podstawie ankiet uzyskanych z 96 gmin na 118 wszystkich gmin w województwie podlaskim). Współpraca polegała zazwyczaj na udostępnieniu miejsc (w ramach nieruchomości stanowiących własność gminy), w których mogły zostać postawione kontenery lub specjalne pojemniki przeznaczone do zbiórki odzieży.</p>	<p>momencie, gdy zaobserwowany zostanie spadkowy trend w zakresie ilości wytwarzanych w województwie odpadów (w szczególności odpadów komunalnych), odnotowany na przestrzeni kilku następujących po sobie lat.</p>
4.	<p>Organizowanie giełd wymiany różnych rzeczy, w tym w szczególności urządzeń domowych, ubrań, zabawek itp.</p>	<p>Rozdz. 6.1.2 str. 147, rozdz. 7 str. 247</p>	<p>jednostki administracji publicznej i inne instytucje/podmioty</p>	<p>działanie ciągłe</p>	<p>W 2023 r. 14 gmin w województwie wykazało inicjatywy polegające na organizowaniu lub współorganizowaniu giełd wymiany różnych rzeczy (na podstawie ankiet uzyskanych z 96 gmin na 118 wszystkich gmin w województwie podlaskim). Miały one postać tzw. giełd staroci, pchlich targów w lokalnych parkach i na terenie lokalnych ośrodków kultury, wyprzedaży garażowych na lokalnych rynekczkach, giełd wymiany książek i gier na terenie szkół, szafek do bookcrossingu (bezpłatnej wymiany książek) itp. Ponadto 2 gminy wykazały takie inicjatywy odbywające się za pośrednictwem internetu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - serwis społecznościowy o nazwie Ryneček Czarna Białostocka; - specjalna zakładka na stronie www.orla.pl pod nazwą Gminny Kramik – Oddam/Przyjmę, na której mieszkańcy mogą nieodpłatnie publikować swoje ogłoszenia. <p>Niezależnie od inicjatyw jednostek administracji publicznej w województwie w 2023 r. podejmowane były działania przez stowarzyszenia oraz fundacje społeczne i charytatywne np. w Białymstoku funkcjonował Sklep Charytatywny Fundacji Dialog, do</p>	<p>Działania będzie można uznać za efektywne w momencie, gdy zaobserwowany zostanie spadkowy trend w zakresie ilości wytwarzanych w województwie odpadów, w szczególności odpadów komunalnych.</p>

					którego można było przynosić rzeczy, których już nie potrzebujemy ale nadal są w dobrym stanie (książki, rękodzieło, biżuterię, zamknięte fabrycznie kosmetyki, przedmioty codziennego użytku). Ze względu na brak systemu ewidencji i sprawozdawczości działalności takich podmiotów, dotyczącej ściśle tematyki ZPO nie ma możliwości podania danych ilościowych w tym zakresie.	
5.	Promowanie kompostowania przydomowego odpadów z pielęgnacji zieleni przydomowej (np. poprzez dofinansowanie zakupu przydomowych kompostowników lub stosowanie ulgi w opłatach za gospodarowanie odpadami komunalnymi)	Rozdz. 6.1.2 str. 147, rozdz. 7 str. 247	gminy, a także pozostałe szczeble administracji, przy współpracy z organizacjami ekologicznymi itp.	działanie ciągłe dopóki istnieje taka potrzeba	W 2023 r. praktycznie wszystkie gminy, od których uzyskano wypełnioną ankietę (95 na 96 wypełnionych ankiet) wykazały stosowanie ulg w opłatach za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla gospodarstw domowych, które zadeklarowały prowadzenie kompostownika przydomowego. Wysokość ulgi zazwyczaj była symboliczna: w 24 gminach wyniosła od 0,50 zł do 1 zł na osobę miesięcznie. Najwyższe ulgi odnotowano w gminach: Szumowo (12 zł/gospodarstwo/miesiąc), Kobylin Borzymy (11 zł/os./miesiąc), gmina wiejska Hajnówka i Kleszczewo (10 zł/os./miesiąc), Mielnik (8 zł/os./miesiąc). Z kolei gmina miejska Kolno jako jedyna uzależniła wysokość ulgi od ilości zużytej wody (0,50 zł na 1m ³ zużytej wody).	Działanie będzie można uznać za efektywne w momencie, gdy zaobserwowany zostanie spadkowy trend w zakresie ilości odbieranych z gospodarstw domowych bioodpadów, odnotowany na przestrzeni kilku następujących po sobie lat.
6.	Wykorzystywanie odpadów z pielęgnacji zieleni przydomowej do produkcji kompostu na własne potrzeby	Rozdz. 6.1.2 str. 148	gospodarstwa domowe	działanie ciągłe	W 2023 r. praktycznie wszystkie gminy, od których uzyskano wypełnioną ankietę (95 na 96 wypełnionych ankiet) wykazały gospodarstwa domowe, które zadeklarowały wykorzystywanie odpadów z pielęgnacji zieleni przydomowej do produkcji kompostu na własne potrzeby (prowadzenie kompostowników przydomowych).	Działanie będzie można uznać za efektywne w momencie, gdy zaobserwowany zostanie spadkowy trend w zakresie ilości odbieranych z gospodarstw domowych bioodpadów, odnotowany na przestrzeni kilku następujących po

						sobie lat.
7.	Tworzenie banków żywności gromadzących i dystrybuujących dla osób potrzebujących żywność o krótkim czasie pozostającym do upływu terminu ich przydatności do spożycia	Rozdz. 6.1.2 str. 148, rozdz. 7 str. 247	różnego rodzaju instytucje/podmioty przy współpracy z organami administracji publicznej, organizacjami handlu detalicznego, gastronomii, organizacji konsumenckich, organizacji pomocy społecznej itp.	działanie ciągłe	<p>Na terenie województwa podlaskiego działa Stowarzyszenie Bank Żywności Suwałki - Białystok posiadające status organizacji pożytku publicznego, będące członkiem Federacji Polskich Banków Żywności. Stowarzyszenie organizuje publiczne zbiórki żywności i zajmuje się jej rozdysponowywaniem. W ramach swojej działalności organizuje też warsztaty z zakresu włączenia społecznego i edukacji żywieniowej podzielone na cztery moduły: dietetyczny, edukacja ekonomiczna, kulinarny, niemarnowanie żywności (24 spotkania w 2022 r.). Stowarzyszenie współpracuje z sieciami handlowymi w realizacji zapisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności (Dz. U. z 2020 r. poz. 1645), odbierając z ich placówek i przekazując dalej potrzebującym żywność z krótkim terminem przydatności do spożycia. W 2022 r. łącznie Stowarzyszenie współpracowało w 22 miejscowościach województwa z 95 punktami należącymi do sieci handlowych przy zaangażowaniu 44 organizacji lokalnych.</p> <p>Dane dot. działalności w 2023 r. dostępne będą w II połowie lipca 2024 r. na stronie internetowej Stowarzyszenia: www.suwalki.bankizywnosci.pl.</p> <p>W 2023 r. 18 gmin w województwie współpracowało z Bankiem Żywności przede wszystkim przy zbiórce oraz redystrybucji żywności potrzebującym, ale także przy działaniach edukacyjnych (na podstawie ankiet uzyskanych z 96 gmin na 118 wszystkich gmin w województwie podlaskim). Współpraca odbywała się głównie za pośrednictwem gminnych i miejskich ośrodków pomocy społecznej, ale także z udziałem wolontariatów szkolnych i organizacji pozarządowych.</p>	Działania będzie można uznać za efektywne w momencie, gdy zaobserwowany zostanie spadkowy trend w zakresie ilości wytwarzanych w województwie odpadów żywności, odnotowany na przestrzeni kilku następujących po sobie lat.
8.	Promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z	Rozdz. 6.1.2 str. 148	jednostki administracji publicznej i inne instytucje/podmioty	działanie ciągłe	Działania edukacyjne w tym zakresie prowadzone były zazwyczaj wspólnie z działaniami edukacyjno-informacyjnymi opisanymi w punkcie 1 niniejszej tabeli. Działania promocyjne dotyczące wykorzystywania	Działania będzie można uznać za efektywne w momencie, gdy

	materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne				produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych realizowane były poprzez stosowanie nagród wykonanych z materiałów pochodzących z recyklingu odpadów, które były przyznawane mieszkańcom województwa za udział w konkursach związanych m.in. z tematyką ZPO.	zaobserwowany zostanie spadkowy trend w zakresie ilości wytwarzanych w województwie odpadów, odnotowany na przestrzeni kilku następujących po sobie lat, a także gdy osiągnane będą coraz wyższe procentowe poziomy recyklingu odpadów.
9.	Minimalizacja wykorzystywania papieru (faktury, raporty, zamówienia itp.) na rzecz obrotu elektronicznego dokumentów	Rozdz. 6.1.2 str. 149	jednostki administracji publicznej i inne instytucje/podmioty	działanie ciągłe	<p>W 2023 r. UMWP rozpoczął przygotowania do przejścia na elektroniczny obieg dokumentów, który zaczął funkcjonować od 2024 r. jako podstawowy system obiegu dokumentów.</p> <p>W 2023 r. korespondencja pomiędzy organami administracji publicznej i jednostkami podległymi w UMWP odbywała się za pośrednictwem platformy ePUAP (z uzasadnionymi specyfiką prowadzonych spraw wyjątkami).</p> <p>W 2023 r. wszystkie gminy województwa podlaskiego korzystały z platformy ePUAP. W większości gmin wdrażany był system elektronicznego obiegu dokumentów, ale na razie funkcjonuje on jako system pomocniczy obok systemu papierowego jako systemu podstawowego.</p>	Cel będzie można uznać za osiągnięty w momencie, gdy nastąpi całkowita rezygnacja z formy papierowej na rzecz obrotu elektronicznego dokumentów.
10.	Stosowanie Zielonych Zamówień Publicznych w zakresie związanym z tematyką ZPO	Rozdz. 6.1.2 str. 149, rozdz. 7 str. 246	jednostki administracji publicznej	działanie ciągłe	<p>Żadna z gmin nie wykazała stosowania Zielonych Zamówień Publicznych w zakresie związanym z tematyką ZPO wskazując przede wszystkim na brak uzasadnienia merytorycznego ze względu na specyfikę przedmiotu zamówienia.</p> <p>UMWP stosował zasady Zielonych Zamówień Publicznych np. ujmując w specyfikacji zamówienia wymóg dostarczania materiałów promocyjnych</p>	Stosowanie Zielonych Zamówień Publicznych w zakresie związanym z tematyką ZPO jest na razie słabo rozwinięte.

					pochodzących z recyklingu odpadów.	
11.	Tworzenie i aktualizacja lokalnych platform internetowych na rzecz ZPO	Rozdz. 7 str. 246	gminy	działanie ciągle	W 2023 r. w województwie nie funkcjonowały odrębne platformy internetowe na rzecz ZPO. Informacje związane z ZPO były zazwyczaj zamieszczone na stronach internetowych oraz BIP i stronach portali społecznościowych samorządów gminnych, na co wskazało 10 gmin (na podstawie ankiet uzyskanych z 96 gmin na 118 wszystkich gmin w województwie podlaskim).	Brak lokalnych platform internetowych na rzecz ZPO. Jako przyczynę wskazuje się brak funduszy na realizację takich działań oraz braki kadrowe.